

DECIZIE

12 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Dumitru Visternicean
Dumitru Mardari
Svetlana Filincova

Examinând recursul declarat de către Ilcenco Vitalii,
în cadrul cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de
Ilcenco Vitalii împotriva Spitalului raional Central or. Camenca, Spitalului de
Psihiatrie raional Rîbnița, Spitalului Clinic Republican din Tiraspol, Ministerului
Sănătății RM, intervenient accesoriu Ilcenco Petru cu privire la apărarea onoarei,
demnității și reputației profesionale,
împotriva deciziei din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de către Ilcenco Vitalii și menținută hotărârea din 12
iunie 2017 a Judecătoriei Anenii Noi (sediul Bender),

c o n s t a t ă:

La 10 iulie 2014, Ilcenco Vitalii s-a adresat cu cerere de chemare în judecată
împotriva Spitalului raional Central or. Camenca, Spitalului de Psihiatrie raional
Rîbnița, Spitalului Clinic Republican din Tiraspol, Ministerului Sănătății RM,
intervenient accesoriu Ilcenco Petru cu privire la apărarea onoarei, demnității și
reputației profesionale.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, Spitalul raional Central or.
Camenca a înscris în cartela sa medicală diagnoze, care nu corespund realității,
astfel: la 28 martie 2005 diagnoza - XXXX; la 10 iunie 2006 diagnoza - XXXX; la
26 februarie 2007 diagnoza - XXXX; la 30 aprilie 2008 diagnoza - XXXX la care a
refuzat tratamentul; la 09 decembrie 2010 diagnoza - XXXX, la 10 februarie 2011
diagnoza - XXXX, la 18 februarie 2011 diagnoza - XXXX și la 25 februarie 2011
diagnoza - XXXX.

La 11 iulie 2013, Spitalului raional Central or. Camenca a prezentat la
Procuratura mun. Tiraspol o petiție pe marginea informației ce nu corespunde
realității privitor la faptul că, Ilcenco Vitalii s-a aflat la evidența dispensarului, la
medicul psihiatru începând cu anul 2003 până în anul 2013, informații similare

fiind prezentate și instanței de judecată în decembrie 2013, Spitalului raional Camenca, Spitalului Republican de Psihiatrie raionul Rîbnița, Spitalului Clinic Republican.

Conform legislației Republicii Moldova privind sănătatea mintală, supravegherea clinică poate fi stabilită asupra unei persoane prin hotărârea comisiei medicilor psihiatri, la caz o atare hotărâre lipsește. Mai mult ca atât, de supraveghere clinică au nevoie persoanele cu boli mintale grave, fapt dedus din Ordinul MS RSSM nr.10- III / SP 88-9/OP potrivit căruia persoanele cu tulburări nevrotice, la fel și cu psihopatie / tulburări a personalității / la evidența dispensarului și supravegherii medicului psihiatru nu se află.

Potrivit certificatului nr. 36 prezentat de către Spitalului raional Central or. Camenca, în februarie 2004 pentru a avea posibilitatea de a ieși din concediul academic, a răspândit informație ce nu corespunde realității privitor la faptul că, Ilcenco Vitalii suferă de XXXX, XXXX, în fapt însă el nu s-a adresat după ajutor medical, și actul a fost întocmit fără consimțământul său. În cartela medicală sunt indicate date când s-a adresat părții pârâte după ajutor, însă date despre controalele medicale pentru februarie 2004 lipsesc, respectiv certificatul medical eliberat în acest sens a fost dat mamei sale Ilcenco Svetlana contra plată.

În fapt, partea pârâtă nu dispune de dreptul în a stabili diagnoza psihiatrică, deoarece o atare diagnoză poate fi stabilită doar în condiții de staționar de o comisie specială, însă partea pârâtă nu dispune de specialist în domeniul psihiatriei și comisiei medicale în care nu intră medici specialiști. Or, persoana ce a întocmit actele medicale nu dispunea de certificat în calitate de specialist și nu putea de sine stătător să activeze în calitate de medic, or conform ordinului Ministerului Sănătății - persoana ce nu a promovat examenul de calificare dispune de dreptul de a activa doar în subordonarea specialistului ce dispune de certificat.

În cartela medicală, la 28 martie 2005, este indicată probabilitatea diagnozei XXXX, XXXX, în pofida faptului că în acea zi reclamantul nu s-a aflat în orașul Camenca, dar la ore, la școala profesională „Șevcenco”. Respectiv informația privind starea sănătății este falsă, indicată în lipsa sa. Mai mult o astfel de diagnoză urmează a fi stabilită de organ colegial, or partea pârâtă dispune de un singur medic psihiatru care permanent înscria date false despre starea sănătății sale, or medicul nu dispune de certificat, iar spitalul nu este licențiat.

În fapt, în perioada 28 mai - 18 iunie 2004, a trecut controlul medical la Spitalului Republican de Psihiatrie a raionului Rîbnița, s. Vîhvatinți conform îndreptării Spitalului raional Camenca, după efectuarea controlului careva acte medicale nu i-au fost eliberate, iar rezultatele controlului nu i-au fost comunicate, aceste acte fiind ascunse de către instituțiile medicale din raionul Camenca, în pofida faptului că a adresat o cerere pe marginea furnizării informației date.

Despre faptul răspândirii informațiilor defăimătoare, ce îi afectează demnitatea și reputația profesională a aflat în anul 2011, la momentul angajării sale în serviciu în Colonia educativă din satul Alexandrovca, la acel moment fiindu-i refuzată angajarea, pe motiv că, la 18 iunie 2004 de către Spitalului Republican de Psihiatrie Rîbnița, s. Vîhvatinți în actele medicale - proces-verbal nr. 42/194, examinarea stării sănătății recrutului, în istoria de boală, răspunsurile la interpelările comisiei de cercetare a Transnistriei - partea pârâtă a răspândit informație ce înjosec onoarea și demnitatea.

Spitalului Republican de Psihiatrie Rîbnița, s. Vîhvatînți în actul medical nr. 42/194 a indicat că, bunelul reclamantului din partea mamei, XXXX, suferea de XXXX, ceea ce nu corespunde realității, deoarece acesta a fost veteran al marelui război pentru apărarea patriei, dispune de ordine, căpitan demisionat, care a decedat în anul 1973, iar potrivit listei din arhiva or. Camenca, acesta de XXXX nu suferea. A mai indicat în documentele medicale că tatăl său Ilcenco Petru face abuz de băuturi alcoolice, fiind în stare de ebrietate aplică forța fizică în privința sa, ca rezultat în familie persistând conflicte permanente, fiindu-i cauzată o traumă psihică, fapt ce nu corespunde realității, or tatăl său nu face abuz de băuturi alcoolice, este veteran al muncii, dispune de studii superioare și niciodată nu a aplicat forța fizică în privința sa.

A mai indicat că, instituția medicală din s. Vîhvatînți, în actele medicale a răspândit informația ce-i defaimă onoarea, demnitatea și reputația profesională, deoarece a indicat că, la 22 decembrie 2002, reclamantul a chemat urgența și a fost internat în secția de neurologie unde a urmat tratament pe parcursul a două săptămâni, la externare starea sănătății s-a îmbunătățit, însă împrejurimea era percepută ca prin ceață, în timpul discuției avea necesitatea unei concentrații puternice pentru a-și auzi interlocutorul, fiind nevoit să-și i-a concediu academic din motiv că nu-și putea continua studiile. În iarna anului 2013 a avut loc un acces repetat, la care s-a mai alipit un nod în gât astfel încât acesta nu putea înghiți, tot atunci pentru a sustrage atenția a început a cânta la acordeon, însă au început să-i curgă lacrimi.

Reclamantul a mai menționat că, încerca să se ocupe cu ceva, dar nimic nu se primea, or starea spirituală era redusă, din cauza acceselor de boală, percepea mediul din jur ca prin ceață. De asemenea era indicat că, tatăl său, fiind în stare de ebrietate, s-a năpustit asupra lui și l-a lovit. Din spusele mamei sale, tatăl reclamantului s-a năpustit fără de careva motiv, se presupune că nu recunoștea fiul, deoarece acesta striga „tată sunt eu”, fapte ce a speriat copilul, iar despre cele întâmplate tatăl său nu ține minte. Reclamantul se plângea pe slăbiciune, neclaritate, ca prin ceață, avea starea de spirit coborâtă nu avea dorință de a efectua careva acțiuni. Anterior până la îmbolnăvire, în momentul certeii îi apăreau lacrimi, în pofida faptului că cearta nu îl privea, fiindu-i frică și spaimă. Luând în considerație împovărarea moștenită pe linia mamei, abuzul de alcool din partea tatălui, ce favorizau starea de conflict în familie, problemele apărute în timpul studiilor în instituția de învățământ, puteau provoca iscarea unui conflict între dorințe și posibilități care sau exprimat în reacție depresivă nevrotică în formă de spaimă, nod în gât, fiori în tot corpul, ce purtau un caracter de acces. În timpul intermisiunii se observa un fundal XXXX, ceia ce permite de a pune diagnoza: XXXX.

Concomitent în cerere reclamantul a indicat că, în aprilie 2014, a adresat o interpelare și prin răspunsul la aceasta eliberat de către comitetului de anchetă a Transnistriei, Spitalul Republican de Psihiatrie raionul Rîbnița, s. Vîhvatînți a indicat că reclamantul s-a aflat la tratament în cadrul spitalului, fapt care însă nu corespunde realității, or nu i-a fost indicat careva tratament, deoarece nu a dat un astfel de acord, iar potrivit prevederilor legale tratamentul poate fi aplicat doar în condiții de tratament forțat, or nici rudele sale nu au fost înștiințate despre aplicarea unui tratament în privința sa.

Reclamantul a susținut că, toate aceste date nu corespund realității și atentează asupra onoarei și demnității sale, precum și reputației profesionale, mai mult afirmă că nu a fost transportat la spitalul de urgență, careva tratament potrivit celor indicate în cartela medicală nu a primit, astfel aceste date nu corespund realității fiind inventate de partea pârâtă, de asemenea nu s-a adresat organelor medicale pentru oferirea concediului academic-medical pe perioada studiilor sale, fiind constatat doar că, mama lui, Ilcenco Svetlana, s-a adresat către Spitalul Camenca, unde contra plată a obținut un certificat fals în vederea prezentării acestuia în instituția educativă „Șevcenco” în vederea restabilirii sale la studii, deoarece anterior a fost exmatriculat.

Reclamantul Ilcenco Vitalii a explicat că, de la 28 mai până la 18 iunie 2004, în perioada aflării la examinare în cadrul Spitalului Republican de Psihiatrie raionul Rîbnița, s. Vîhvatînți, se simțea bine, nu se plângea pe starea sănătății, nu a avut careva accese de boală, însă pârâtul a inventat totul, deoarece acte medicale confirmative nu sunt. Spitalului Republican de Psihiatrie raionul Rîbnița, s. Vîhvatînți a răspândit în privința sa informație ce discreditează onoarea, demnitatea și reputația profesională în următoarele acte medicale: istoria bolii, actul nr. 42/194 întocmit în perioada de timp 28 mai 2004 - 18 iunie 2004, fiind indicat că suferă de XXXX, dar aceste informații nu s-au confirmat.

Mai mult ca atât, reclamantul a relevat că, instituția medicală nu dispune de licență în domeniu, iar medicii nu erau acreditați, concomitent la momentul examinării sale și întocmirii actului medical nr. 42/194 erau prezente doar 2 persoane, actul fiind semnat tot de aceștia ceea ce denotă că urmează a fi declarat nul, or potrivit prevederilor legale comisia medicală include președintele acesteia, trei membri și secretarul.

De asemenea, este indicat că, reclamantul a trecut control medical și în perioada 01-16 martie 2011, 05 iulie - 05 august 2011, în cadrul Spitalului Clinic Republican mun. Tiraspol, drept persoană ce urmează a fi supusă militar, însă după aceasta nu i-a fost eliberat nici un certificat medical, obținându-le doar după hotărârea Judecătoriei din Tiraspol.

Potrivit actelor date este indicat, la 16 martie 2011, diagnoza XXXX și la 05 august 2011 diagnoza - XXXX. După consultarea cu experții independenți, i s-a comunicat că a fost diagnosticat eronat, el fiind sănătos, drept confirmare servind - caracteristica pozitivă, certificatul MAI privind lipsa antecedentelor penale, contravențiilor administrative din momentul nașterii și până în prezent, la fel nivelul de studii - în prezent studiind la a doua instituții de învățământ superior, diplome, loc de muncă. Conform consultației la experții independenți a stabilit că simptomele pentru diagnoza dată se caracterizează prin aceea că persoana este radical opusă, aceasta în primul rând este neadaptabilă social din cauza calităților de caracter patologice, în rezultat persoana își aduce sine și celora din jur suferințe.

La fel, în istoria bolii este indicat că, nu dorește externarea din spital, pe motiv că îi plac condițiile, fapt inventat de medici.

Reclamantul a explicat că, o lună întreagă a fost plasat într-o încăpere închisă, avea limitat accesul în stradă, în pofida faptului că se afla la examinare și nu tratament. Alimentația era foarte rea, condiții dezastruoase, iar la obiecțiile sale administrația nu reacționa ci îl amenința că îl va deține o perioadă mai îndelungată, astfel fiindu-i umilită demnitatea sa.

În opinia reclamantului Ilcenco Vitalii, colaboratorii medicali și-au depășit atribuțiile, din care motive decizia comisiei medicale, actul de examinare a recrutului și expertiza medicală urmează a fi declarate nule. Concluziile greșite ale colaboratorilor medicali îl limitează în anumite activități, neputând exercita anumite funcții, a efectua anumite instruirii de specialitate, precum și deplasarea peste hotarele republicii.

Potrivit actului medical nr. 2882 este indicat că XXXX, adică XXXX, dar nu cunoaște prin ce metodă a fost stabilit acest fapt, or aceasta nu este adevărat, și nu suferă de careva dereglare mintală ori boală, medicii intenționat i-au stabilit diagnoza, pentru a demonstra că este bolnav, fapt confirmat și de medicul Ahmedov.

Reclamantul a considerat că, i-a fost stabilită eronat diagnoza, fără a lua în calcul caracteristicile sale pozitive, prin ce i-a cauzat un prejudiciu moral, prin lezarea onoarei, demnității și reputației profesionale, or din acest motiv nu își poate realiza dreptul la muncă și studii.

Ilcenco Vitalii a solicitat instanței declararea ca fiind neveridică a informației despre evidența de dispensar la psihiatru în perioada 2003 - 2013 în cadrul Spitalului raional Camenca, declararea ca fiind neveridică a datelor despre XXXX stabilită lui Ilcenco Vitalii sub formă de „XXXX” și „XXXX”, declararea ca fiind neveridică a informației potrivit căreia Ilcenco Vitalii s-a aflat în concediu academic din cauza bolii psihice, declararea ca fiind neveridică a informației potrivit căreia Ilcenco Petru face abuz de băuturi alcoolice, declararea ca fiind neveridică a diagnozei indicate în cartela medicală întocmită sub formă de „XXXX, cu XXXX” de colaboratorii Spitalului de Psihiatrie or. Rîbnița, Vîhvatînți în perioada 28 mai 2004 - 18 iunie 2004, declararea ca fiind neveridică a diagnozei indicate în actul nr. 42/194 sub formă de „XXXX, cu atenuarea XXXX” de colaboratorii Spitalului de Psihiatrie or. Rîbnița, Vîhvatînți în perioada 28 mai 2004 - 18 iunie 2004, recunoașterea nulității actului nr. 42/194, declararea ca fiind neveridică a informației potrivit căreia bunelul lui Ilcenco Vitalii, XXXX suferea de XXXX, declararea ca fiind neveridică a informației răspândită de Spitalul Clinic din Tiraspol în perioada 01-16 martie 2011, în actul nr. 1882 privind „evaluarea starea sănătății recrutului”, precum și mențiunea în cartela medicală privind existența bolii XXXX, declararea ca fiind neveridică a informației inclusă în perioada 05 iulie 2011 - 05 august 2011 de Spitalul Clinic din Tiraspol în actele de evidență privind existența bolii XXXX la Ilcenco Vitalii, cu indicarea diagnozei „XXXX”.

Prin hotărârea din 12 iunie 2017 a Judecătoriei Anenii Noi (sediul Bender), s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Ilcenco Vitalii împotriva Spitalului raional Central or. Camenca, Spitalului de Psihiatrie raional Rîbnița, Spitalului Clinic Republican din Tiraspol, Ministerului Sănătății RM, intervenient accesoriu Ilcenco Petru cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Prin decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Ilcenco Vitalii și menținută hotărârea din 12 iunie 2017 a Judecătoriei Anenii Noi (sediul Bender).

La 30 aprilie 2018 (prin oficiul poștal), Ilcenco Vitalii a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând

casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea lui să fie admisă integral.

În motivarea recursului declarat, a invocat că instanța de apel la pronunțarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material și a comis alte erori care au dus la soluționarea greșită a cauzei.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2018, recursul declarat de Ilcenco Vitalii a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Instanța de recurs constată că, decizia recurată a fost pronunțată la 23 ianuarie 2018, expediată părților la 19 februarie 2018 fără a fi anexate probe ce ar confirma data recepționării acesteia, iar recursul a fost declarat la 30 aprilie 2018, fapt ce atestă că recurentul s-a conformat normelor procedurale legale și a declarat în termen recursul.

În conformitate cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

În corespundere cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei recurate și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În corespundere cu prevederile art. 118 alin. (1) al Codului de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale, totodată art. 27 alin. (1) al aceleiași legi stipulează că disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În continuare, prevederile art. 56 alin. (1) al Codului de procedură civilă menționează că, participanții la proces sunt în drept să ia cunoștință de materialele dosarului, să facă extrase și copii de pe ele, să solicite recuzări, să prezinte probe și să participe la cercetarea lor, să pună întrebări altor participanți la proces, martorilor, experților și specialiștilor, să formuleze cereri, să reclame probe, să dea instanței explicații orale și scrise, să expună argumente și considerente asupra problemelor care apar în dezbaterile judiciare, să înainteze obiecții împotriva demersurilor, argumentelor și considerentelor celorlalți participanți, să atace actele judiciare și să-și exercite toate drepturile procedurale acordate de legislația procedurală civilă.

Colegiul lărgit, constată că reclamantul-recurent adresându-se în justiție cu prezenta acțiune și-a ales personal modalitatea de apărare a drepturilor și libertăților sale, înaintând în acest sens în cadrul judecării cauzei diferite cereri și demersuri care urmau a fi soluționate de instanța de judecată, ba mai mult ca atât cele din urmă fiind obligate să-și motiveze soluția emisă în privința acestor

solicitări a justițiabilului.

La 30 aprilie 2015, Ilcenco Vitalii a înaintat instanței o cerere de numire a unei expertize medico-psihiatrice în baza documentelor medicale, formulându-și întrebările către experții aleși (vol. I, f.d. 144-152).

La inițiativa lui Ilcenco Vitalii cu aportul instanței de judecată, IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți, la 22 iulie 2015, a comunicat instanței și părților despre disponibilitatea legală de a efectua expertize de către experți în afara orelor de lucru, în afara instituției în care sunt angajați, fiind posibilă efectuarea unei expertize în localul instanței de judecată, deplasarea experților urmând a fi asigurată în condițiile legii, iar faptul domicilierei reclamantului-recurent în regiunea transnistreană nefiind un obstacol de competență pentru IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți (vol. I, f.d. 208).

În ședințele de judecată din 15 iulie 2015, 13 august 2015, Ilcenco Vitalii a solicitat ca locul petrecerii expertizei medico-psihiatrice în baza documentelor medicale să fie localul Judecătoriai Bălți (vol. I, f.d. 204-205, 209), fiind predispus să suporte cheltuielile ce țin de deplasarea experților.

Prin încheierea din 29 septembrie 2015 a Judecătoriai Bender, s-a dispus efectuarea expertizei medico-psihiatrice în baza documentelor medicale, fiind acordate întrebările de rigoare experților aleși din cadrul IMSP Spitalului de Psihiatrie Bălți (vol. I, f.d. 217-218).

La 04 noiembrie 2015, IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți a comunicat instanței de judecată despre necesitatea achitării taxei pentru efectuarea expertizei, necesitatea prezentării documentației medicale în original sau în copii de calitate mai înaltă și despre necesitatea asigurării prezenței personale a lui Ilcenco Vitalii la ședința comisiei de expertiză (vol. I, f.d. 225).

La 27 noiembrie 2015, Ilcenco Vitalii prin cerere a comunicat instanței despre faptul că nu și-a dat acordul scris pentru a fi supus examinărilor medicale, expertiza urmând a fi efectuată în baza documentelor medicale prezentate. La fel, a informat că anterior a solicitat informații despre costul deplasării experților din mun. Bălți în Judecătoria Bender și a contului instanței pentru a introduce aceste mijloace financiare (vol. I, f.d. 227-228).

La 22 decembrie 2015, materialele cauzei civile examinate au fost remise instanței fără efectuarea expertizei din motivul neprezentării lui Ilcenco Vitalii, neprezentării documentelor medicale și neachitării taxei (vol. I, f.d. 232).

La 10 februarie 2016, Ilcenco Vitalii a cerut instanței de judecată ordonarea expertizei repetate în baza documentelor medicale în localul Judecătoriai Bender (vol. II, f.d. 1-12).

Prin încheierea din 30 martie 2016 a Judecătoriai Bender, s-a dispus efectuarea expertizei medico-psihiatrice în baza documentelor medicale, însă fiind respinsă solicitarea lui Ilcenco Vitalii cu privire la efectuarea expertizei în localul instanței de judecată, motivându-și soluția prin faptul că această solicitare nu se încadrează în limitele legale și contravine principiului contradictorialității și independenței (vol. II, f.d. 31-31).

Nefiind de acord cu modul în care a fost numită expertiza, Ilcenco Vitalii a contestat cu recurs încheierea instanței de judecată, însă Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 09 iunie 2016 a respins recursul ca fiind depus împotriva unui act judecătoresc exceptat de cale de atac (vol. II, f.d. 66-71).

La 21 iulie 2016, IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți a comunicat instanței de judecată despre necesitatea asigurării prezenței personale a lui Ilcenco Vitalii la ședința comisiei de expertiză (vol. II, f.d. 83).

La 24 august 2016, Ilcenco Vitalii a comunicat repetat despre faptul că este disponibil de a se prezenta la efectuarea expertizei doar în localul instanței de judecată (vol. II, f.d. 85), iar Judecătoria Bender prin răspunsul din aceeași dată i-a explicat faptul că legalitatea modului în care a fost dispusă expertiza a fost verificată de instanța de recurs, încheierea de numire a expertizei fiind menținută.

Ca efect al neachitării taxei pentru efectuarea expertizei și neprezentării lui Ilcenco Vitalii la ședința comisiei de expertiză, la 02 septembrie 2016, IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți a restituit Judecătoria Bender cauza civilă fără efectuarea expertizei (vol. II, f.d. 88).

La 18 octombrie 2016, Ilcenco Vitalii repetat a înaintat o cerere de efectuare a expertizei medico-psihiatrice în localul instanței de judecată, însă prin încheierea din 18 octombrie 2016, demersul a fost respins ca unul abuziv, or reclamantul nu și-a exercitat drepturile sale cu bună credință pe parcursul a două expertize numite anterior (vol. II, f.d. 95-106).

Din cererea de chemare în judecată raportată la motivele cererilor privind numirea expertizelor, reiese că reclamantul-recurent Ilcenco Vitalii nu este de acord cu ”diagnozele” indicate în documentele medicale, le consideră informații defăimătoare, ce îi afectează demnitatea și reputația profesională, iar ca mijloc de apărare a drepturilor sale și mijloc probatoriu a considerat important să se expună specialiști în domeniul psihiatriei care posedă aceste cunoștințe.

În corespundere cu prevederile art. 148 alin. (1) al Codului de procedură civilă, pentru elucidarea unor aspecte din domeniul științei, artei, tehnicii, meșteșugurilor artizanale și din alte domenii, apărute în proces, care cer cunoștințe speciale, instanța dispune efectuarea unei expertize, la cererea părții sau a unui alt participant la proces, iar în cazurile prevăzute de lege, din oficiu, iar potrivit art. 155 alin. (2) al aceleiași legi, expertiza se efectuează în localul instanței judecătorești sau în altă parte, în dependență de caracterul cercetării sau de circumstanțele care fac dificilă ori chiar imposibilă aducerea obiectului cercetării în fața instanței. Părțile și alți participanți la proces au dreptul să asiste la efectuarea expertizei, cu excepția cazurilor când prezența lor nu este obligatorie sau ar putea împiedica lucrul experților.

Raportând principiile procesului civil, normele legale aplicabile cazului la speța dedusă judecății, Colegiul lărgit atestă că, Ilcenco Vitalii a solicitat numirea unei expertize cu indicarea instituției, experților, întrebărilor și locului efectuării acesteia motivându-și toate solicitările, ceea ce este în strictă conformitate cu limitele legii.

Astfel, argumentele instanței puse la baza respingerii solicitării recurentului-reclamant de a petrece expertiza judiciară în localul instanței, nu rezistă niciunei critici fiind în contradicție cu prevederile legale citate supra.

Norma generală privind procedura de efectuarea expertizei prevede alternativa în ceea ce ține locul efectuării acțiunilor respective. Astfel, expertiza poate fi efectuată și în alt loc decât localul instanței în dependență de specificul acțiunilor la care recurg experții (folosirea unor aparate sau instrumente speciale, folosirea unor tehnici de expertizare ce implică necesitatea de spațiu, cercetări etc.)

sau în cazul în care există dificultăți sau imposibilitate de a aduce obiectul cercetării în fața experților.

La caz, careva temeuri de imposibilitate de a efectua expertiza medico-psihiatrică în localul instanței de judecată, Colegiul lărgit nu constată, or mai mult ca atât Ilcenco Vitalii a fost de acord să se prezinte la sediul instanței personal, să achite cheltuielile legate de transportul experților precum și nemijlocit taxa pentru efectuarea expertizei.

Așadar, argumentele privind expertiza judiciară au fost indicate de către Ilcenco Vitalii în cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe, aceasta fiind unica posibilitate de a contesta modul în care a fost dispusă expertiza medico-psihiatrică, legalitatea și temeinicia concluziilor instanței de judecată.

Potrivit art. 373 alin. (5) al Codului de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) al aceleiași legi, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În cadrul dreptului la un proces echitabil se analizează dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv. Cu privire la aceste aspecte, obligația instanței de motivare a deciziilor sale este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea lor.

Conform jurisprudenței CEDO, noțiunea de proces echitabil presupune ca o instanță internă care nu a motivat decât pe scurt hotărârea sa să fi examinat totuși în mod real problemele esențiale care i-au fost supuse, și nu doar să reia pur și simplu concluziile unei instanțe inferioare (cauza Helle vs Finlanda, hotărârea din 19 decembrie 1997).

Cu alte cuvinte, o motivare excesiv de succintă sau necorespunzătoare în raport cu complexitatea cauzei echivalează, practic, cu inexistența motivării.

Obligația instanței de a răspunde prin motivare la argumentele prezentate de părți este justificată, întrucât numai prin pronunțarea unei hotărâri motivate poate fi realizat un control public al administrării justiției (cauza Hirvisaari vs Finlanda, hotărârea din 27 septembrie 2001).

În pofida acestor fapte, instanța de apel la pronunțarea asupra argumentelor din apelul lui Ilcenco Vitalii privind expertiza judiciară, a menționat simplul fapt că reieșind din caracterul și specificul expertizei efectuarea acesteia în localul instanței este imposibilă, fără însă să analizeze probele existente la dosar, cum ar fi răspunsurile IMSP Spitalului de Psihiatrie Bălți despre oportunitatea deplasării la locul solicitat, fără a ține cont de prevederile legii aplicabile cauzei.

Constatând toate cele relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, conturează o opinie tendențioasă a instanței de apel de reținere și însușire a motivării din hotărârea primei instanțe, fără a da o apreciere tuturor probelor în ansamblu, fără a răspunde la toate temeiurile invocate de apelant, ignorând nemotivat unele situații certe sau cel puțin nemotivând prevalarea unor circumstanțe, pe care s-a bazat soluția emisă, asupra celorlalte probe existente la dosar.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că recurentului Ilcenco Vitalii nu

i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că recurentul nu a reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considera necesare în vederea apărării punctului lui de vedere (cauza Blücher vs. Republica Cehă, hotărârea din 11 ianuarie 2005).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson vs. Olanda, hotărârea din 26 martie 1996).

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu poate reține argumentarea instanței de apel cu privire la faptul că motivele de neefectuare a expertizelor sunt imputabile lui Ilcenco Vitalii, or neachitarea taxei pentru efectuarea unei expertize dispuse în alt mod decât cel solicitat de recurent și neprezentarea acestuia la ședința comisiei de expertiză nu depind de acesta în situația în care lui i s-a respins nemotivat demersul cu privire la efectuarea expertizei la sediul instanței.

În corespundere cu art. 16 alin. (2) al Codului civil, orice persoană este în drept să ceară dezmințirea informației ce îi lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională dacă cel care a răspândit-o nu dovedește că ea corespunde realității, adică sarcina probațiunii aparține persoanei care a răspândit această informație.

Potrivit prevederilor art. 24 alin. (1) lit. b), c), d) al Legii cu privire la libertatea exprimării, reclamantul trebuia să dovedească următoarele: informația îl vizează și este defăimătoare; informația constituie o relatare cu privire la fapte și este în esență falsă; sau judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient.

În cauza de față, cel mai frapant este faptul că, în vederea obținerii unor probe esențiale reclamantul a solicitat numirea unei expertize judiciare, iar instanța de judecată după ce a respins nemotivat demersul i-a imputat ultimului lipsa de probe ce ar dovedi circumstanțele invocate în acțiune.

Caracterul esențial al probei respective pentru reclamant este dedus din prevederile art. 148 alin. (1) al Codului de procedură civilă citat supra, or reținând cunoștințele speciale necesare pentru stabilirea unei diagnoze care în opinia lui Ilcenco Vitalii îl lezează în drepturi și libertăți, elucidarea aspectului supus judecății este posibil printr-o expertiză medico-psihiatrică.

Distinct de cele relatate totuși este necesar de reamintit prevederile art. 130 alin. (2) al Codului de procedură civilă, potrivit căruia nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

În lumina celor expuse mai sus instanța de recurs, reținând că recursul este bazat pe chestiuni de drept, ce cuprind încălcări esențiale și aplicarea eronată a normelor de drept material, a normelor de drept procedural, iar ca urmare corespunzând cerinței de a fi „efectiv”, constată că erorile admise de instanța inferioară nu pot fi corectate în recurs, ceea ce impune rejudecarea cauzei, acordându-i posibilitate lui Ilcenco Vitalii de a fi auzit în sensul expus supra.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios

administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, iar reținând că erorile procedurale admise nu pot fi corectate de instanța de recurs, cauza urmează a fi remisă la rejudecare, în alt complet de judecată.

La judecarea cauzei, instanța urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită un act judecătoresc întemeiat și legal, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale cauzei.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ilcenco Vitalii.

Se casează decizia din 23 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ilcenco Vitalii împotriva Spitalului raional Central or. Camenca, Spitalului de Psihiatrie raional Rîbnița, Spitalului Clinic Republican din Tiraspol, Ministerului Sănătății RM, intervenient accesoriu Ilcenco Petru cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Dumitru Visternicean

Dumitru Mardari

Svetlana Filincova